

Klase: 4.**Priekšmets: Klases stunda****Skolotāja: Ruta Stodoļņika****Stundas tēma „Mežs”**

Stundas mērķis: Attīstīt un pilnveidot skolēnos izpratni par dabas daudzveidību un vienotību, ieaudzinot mīlestību pret dzīvo.

Stundas darba gaita:

1. Laiks noskaņas radīšanai
2. Laiks radošai izpausmei
3. Laiks stāstam
4. Laiks labām domām
5. Laiks jaunajam
6. Mājas darbs
7. Stundas izvērtējums.

1.Laiks noskaņas radīšanai

PP prezentācija – uz skaistu dabas skatu fona fragmenti no S. Kaldupes dzejoļu krājuma „Meža grāmata”.

- *Kāda tēma ir šodienas prezentācijai?*
- *Kāda tēma ir šodienas stundai?*
- *Daba – ar ko tā tev asociējas?*
- *Kas ir daba ? Definē to!*

2.Laiks radošai izpausmei

Uz lielas papīra lapas iekrāsotas debesis (zils) un zeme (zaļš). Bērniem tiek piedāvāts izvēlēties kādu no dabas objektu šabloniem – mākonis, puķi, sauli, koku, putnu, celmu, akmeni, krūmu vai cilvēku. Pirms piestiprināšanas pie lielās lapas, lai veidotu kopīgu ainavu, bērni paskaidro, kāpēc izvēlējušies konkrēto attēlu.

3.Laiks stāstam**Pārvēršanās**

Kārlis Skalbe

Ceļnieks izgāja ceļā. Viņš bija jauns, puķes viņam bija aiz cepures. Viņš bija jutis aicinājumu un gribēja uziet to koku, kurā rītos uzlēca saule. Pagāja dienas un gadi. Ceļnieks bija kļuvis vecs, to koku meklēdams. Reiz noguris un noputējis viņš nonāca upes malā, kur dzēra varavīksne. Tur stāvēja augstas egles. Viena no tām dega kā liesmās. Ikkatra adatiņa mirdzēja sātā zeltā. „Kāda savāda egle!” ceļnieks domāja un piegāja tai klāt. „Koks tā izskatās tikai ziedot vai mirstot.” Viņš sāka to aplūkot, nevarēdams iedomāties, ka tas ir meklētais. Pēc gariem gadiem un ilgām neveiksmēm viņš jau bija gandrīz aizmirsis, ko meklēja. Tad, zarus pašķirdama, viņam iznāca pretim kāda sieva ar

starojošu vainagu un sniedza tam dimanta gredzenu: „Tā tava meklējuma alga. Šim gredzenam ir burvība. Kam viņš ir, tas var pārvērsties par ko viņam tīk.”

Sieva nozuda kā māns, arī kokā nodzisa brīnišķais sārtums, tikai gredzens mirdzēja ceļinieka rokā. Visas egles tagad izskatījās vienādas. Ceļinieks jutās it kā pievīlies: tas bija reizē ieguvis un pazaudējis. Viņš gāja tālāk.

Tāpat kā agrāk, ar ilgām viņš gaidīja katru jaunu rītu, it kā lielais noslēpums būtu vēl priekšā, un katra jauna vieta viņam darīja prieku. Viņš bija ar saviem soļiem izmērojis puspasauli, bet nekur tam negribējās palikt uz vietas, jo viņš bija ceļinieks, tam gribējās ritēt, ritēt no dienas dienā, tāpat kā dzīslās ritēja viņa asinis. Bet, kad viņš nonāca atkal savas dzimtenes pakalnus, viņa soļi palika lēnāki un pēdas pašas lipa pie zemes. Viņam gribējās ieaukt zemē kā kokam, stiept saknes viņas dziļumos.

Viņš bija dzimtenē. Lēzenos pakalnus starp dārziem un druvām gulēja pazemes mājas pelēkiem, nosūnojušiem jumtiem. Lejās, tumšu egļu lokā, it kā acis starp garām, melnām skropstām spīguļoja dzidri ezeri. [...]

Lielā priekā ceļinieks pacēla rokas un vēlējās, kaut viņš kļūtu par koku, kas varētu apkampt debesis. Tai pašā brīdī viņš juta, ka viņa rokas top par zariem, kas stiepjas gar blāzmošām debesīm, apkampj saules rietu un ar neizsakāmu dvēseles pilnību gaviļējoši paceļ sev pār galvu (kas ar jau bija tikai biezi, tumši zari) greizos zvaigžņu ratus.

„Nu es esmu koks,” ceļinieks it kā sapnī domāja, atslēdams galvu pret padebešu malu, kas apkaisīja to ar vēsu, patīkamu rasu. „Cik labi! Mana mēle top mīksta kā lapa. Pie viņas līp tikai labi vārdi kā medus, kas izsvīst uz lapām. Es mīlu, es mīlu...! Es laikam esmu palicis vecs un plāpīgs. Manas kājas ir stīvas, bet mana mēle grib runāt, runāt. Es esmu aizmirsis visus vārdus. Man gribas tikai teikt, ka mīlu, ka visu mīlu,” koks laimīgi čaloja.

Pret rīta pusi, kad norima vējš, koks apsedzās ar smalku, caurspīdīgu miglu un iegrīma vieglā sapnī.

Atmodies ceļinieks juta, ka viņam pieklaujas kaut kas bezgala labsirdīgs un maigs un ka lēnām saaug ar to. man laikam tagad ir koka dvēsele, - tas domāja. Agrāk viņš, liekas, to bija dzirdējis vijolē, kad tā svētdienas vakarā ieskanējās pagalmā zem liepām. Tagad viņš to glabāja savās krūtīs. Cik tā bija laba, to viņš sajuta tūlīn, kad sāka izpildīt savus koka pienākumus. Izdrupuša zara caurumā pie pašām krūtīm viņš glabāja maza putna ligzdu. Vecam arājam, kas, sviedrus slaucīdams, atlaidās zālē pie viņa saknēm, tas uzklāja vieglu, tīkamu ēnu un, laimīgi čalodams, jaucās mīlētāju valodās, kas mēness gaismā apkampušies sēdēja zem viņa zariem. Tas glabāja visu, kas bija glābjams un saudzējams. Putniņš slēpās viņa lapu biezokņos no asām vanaga acīm, vāverīte – no puikām, kas viņu dzenāja, apmētādami ar sprunguļiem.

Bet rīta stundas piederēja dziesmām un gaviļēm. Jautri putnu kori sēdēja koka zaros un dziedāja un dziesmas lidoja pret sauli.

Bet atnāca rudens. Vējš noplēsa kokam lapas, satina tās gredzenos un pūta projām pa lauku. Koks stāvēja skumīgs un kails.

Kādā dienā pienāca pie viņa divi vīri ar cirvjiem uz rokas un, galvas atgāzuši, aplūkoja to no galotnes līdz zemei.

Viens jau pielika cirvi pie saknēm, un kokam bija kā ļaunā sapnī, kad nevar ne bēgt, ne iekliegties, ne pakustēties. Mēmās bailēs viņš gaidīja, kas notiks.

„Nē,” otrs vīrs teica, ievilkdams dūmus no savas pīpes un vēlreiz koku noskatīdams, „lai paliek! Šis koks pušķo mūsu lauku.” Abi uzmeta cirvjus uz rokas un, vēlreiz atskatīdamies, aizgāja.

Naktis kļuva aukstas, zeme sasala. Koks lēnām sastinga. Tik pašā serdē viņam vēl turējās kāda jausma, ka viņš dzīvos.

... Bija uzsnidzis sniegs. Kādu nakti atlaidās melns krauklis un mēnesnīcā knibinājās ap kaut ko mirdzošu zara galā. Tas jau bija brīnišķīgais gredzens. Koks it kā atmodās no savas snaudas. Viņš atcerējās gredzena burvību.

„Ak, kaut es atkal varētu kļūt par cilvēku!” tas vēlējās.

No koka tūlīt atraisījās ceļinieks brūnā mētelī, zaļu platmali galvā un spēra soli pasaulē.

Ja viņš piekļauvē pie jūsu durvīm un lūdz naktsmāju, tad laidiet viņu iekšā, jo viņš nes sev līdz koka labsirdīgo un pacietīgo dvēseli.

Kārlis Skalbe

4. Laiks labām domām

(jautājumi, atbildes, pārdomas par dzirdēto)

- Kādas ir tavas izjūtas klausoties šo stāstu?
- Kā jutās cilvēks būdams koks?
- Kas ir labāk – būt kokam vai cilvēkam?
- Kās notiktu, ja koku tomēr nocirstu?
- Vai tu esi iestādījis kādu koku?
- Kā tu rūpējies par to?
- Dārznīca!

Skolotāja lasa fragmentus no bērnu domrakstiem par tēmu „Bez vārdiem mežs un cilvēks sarunājas”.

5. Laiks jaunajam

No DL „Šai zemē” (pēc M. Svīres) lasām informāciju par kokiem.

Osis ir kā slinks skolnieks. Pavasara rīta saulē māmiņa čukst, saka, beidzot sauc: „Laiks mosties!” – bet šis tik guļ. Kad zvans jau skan. Tad nu trūkstas, ņer un grābj, un iznāk tā, ka papriekš zied un tikai tad salapo.

Liepa ir sieva laba vīra maizē. Kupla un apaļa. Ziedēšanas svētkos liepa vēl uzsedz baltu plecu lakatu un aplaižas ar saldām, stiprām smaržām.

Egle ir stalta vidzemiece. Stāv, rokas nolaidusi, daiļo stāvu zaļajām sagšām apsegusi. Pastāvīga un stipra, vārdos durstīga, pat asa. Neprot būt maiga, lai gan alkst mīlestības.

Priede ir kurzemiece, pārliecināta par savu skaistumu. Augumā ne pārāka par egli, tomēr apzinās, ka tikai un vienīgi viņas stāvs izstaro zeltainu vizmu, radot nepārvaramu vēlmi noglāstīt. Priede ir vientuļniece. Parasti turas kopā ar māsām un draudzenēm, cita citai palīdz stiepties pret debesīm.

Bērzs, šis apdzejotais baltais bērzs, dzimtenes simbols, ir vislatviskākais latvietis. tam tuvi radi gan rietumos, gan austrumos. Un tas, kas griež viņa zarus, nevar būt pārliecināts ko dabūs: mīkstu pirtsslotu, bet tikpat labi – smalkus žagaru..

Ozols ir vīrs, kas agri sācis strādāt, tāpēc izaug drukns, mezglainām rokām un strupām kājām. Spēks ir tā skaistums un rāma vīrišķība. Ozols pleš zarus plašumā, it kā vēlēdamies par kādu gādāt, pasargāt. Ozols ir svēts tāpat kā darbs.

- Kuri no aprakstītajiem kokiem aug mežā?
- Kurš ir tavs mīļākais koks, kāpēc?
- Kā tu aprakstītu savu mīļāko koku?

6.Mājas darbs

Brīvdienās aiziet pastaigā uz tuvējo mežu. Uzdevums – saklausīt, saskaīt sasmaržot! Savas izjūtas aprakstīt!

7. Stundas izvērtējums.

Skolēni uzraksta atziņu par gūto stundā.